

„A művirág is virág”

Tárgymegelevenítés egy munkáscsalád otthonában

A kombinált bútor

„Ezt már ebben a lakásban vettük, miután beköltöztünk. Körülbelül tudtuk mi, hogy milyet akarunk, legyen több vitrines része, minél több darabból álljon, a darabok ne legyenek egymáshoz rögzítve — körülbelül ennyit mondtunk a bútorüzletben a felelősnek, miután már jó ideig álltunk s bámultunk ott a bútorok között. Akkor ő rámutatott egy becsomagolt garnitúrára, azt mondta, ez pont az, amire önöknek szükségük van, ki sem kell bontani. Úgy is hoztuk haza, kibontatlanul. Aztán itthon kiderült, hogy a négy szék nem is ehhez a garnitúrához tartozik, hogy a kanapét nem kellett volna elhozni, csak úgy ránksózták, ámbar a kislányunk nagyon örült, hogy most már neki is van külön kanapéja. Beraktuk a másik szobába. A rekamiét, ami itt van, huszonkét évvel ezelőtt vettük. Ez az egy darab maradt meg a régi bútorból, amit első keresetünkből vettünk. Nagyon ragaszkodunk hozzá. A férjem annak idején egy hétig egyfolytában a bútorüzlet előtt aludt, hogy kifoghassuk ezt a garnitúrát. Bár az elején, amikor megtudtuk, hogy állítólag rabok csinálták, hát jó ideig zavart bennünket, hogy olyan bútorok között lakunk, amelyek börtönben készültek. Amikor hetvenkilencben beköltöztünk ebbe az új lakásba, mégis sajnáltam eladni a többi darabját. Odaadtam hát az anyámnak. Bár még ma is, ha elmegyek hozzá, fáj ott látnom az én első bútoromat. Akárha idegen helyre kerültek volna. Pedig hát anyámnál vannak. Az édesanyámnál.”

Miraj televíziókészülék

„Jó tíz évvel ezelőtt vettük, de az utolsó javításnál is azt mondta a szerelő, nehogy megváltjunk tőle, nem szabad eladni, nincs minék kicserélni. Ugyanis mi arra gondoltunk, hogy veszünk egy kicsi tévét, amit tarthatnánk ott, a másik szobában, ahol alszunk, hogy ágyból lehessen nézni. Meg hogyha majd megyünk motorbiciklivel kirándulni, vihessük magunkkal. Mert mi elég sok műsört megnezünk, például azt, ami az autósoknak megy, aztán az ifjakat, akik nem akarnak dolgozni, a híradót és a gazdasági adást is. Ráadásul én a huszonkét év alatt, mióta dolgozom, már négyszer szerepeltem a tévében, mutatták a gyárunkat, a Carbochimét, s én is látszóttam a képen. Sajnos, én egyszer sem fogtam ki, mindig csak a kollégák újságolták reggel az üzemben, hogy na, láttunk a televízióban. Tizenkét éve, mióta megvan a tévé, sokat változott a gondolkozásunk. Mégiscsak látjuk a színészeket igazából, tudjuk a nevüket, s olyan jó sorozataink vannak, volt »A szeplős« például, arról a fiúról éppen most hallottuk, hogy talán már egyetemista valahol Bukarestben. S aztán itt van a magyar adás, rendszeresen nézzük, például a Kalákát, meg aztán a színdarabokat, csak sajnós, hogy mostanában ilyesmi nagyon kevés van, régebben olyan jó sok operettet lehetett látni, olyan szépen énekeltek. Mióta a kislányunk megvan, jó öt éve, színházban nem is voltunk. Most majd elmegyünk már vele, például a János vitézbe, ott van egy olyan rész, ami lefoglalhatja őt is, például úgy, amikor Juliska mos, vagy ilyesmi.”

Porcelán készletek a vitrinben

„Igen, az szép régi porcelán, azt még édesanyám vásárolta a harmincas években a porcelángyárból, ahol dolgozott. Nem teáztunk belőle egyszer sem, anyukám

is dísznek vásárolta, szóval eszünkbe sem jutott, hogy bár egyszer abból igyuk a teát. Ezeket kimondottan látszik, hogy olyan régi dolgok, olyan finom kis fülei vannak, olyan csücskösek. Amikor anyukám ezt vette, még ő is fiatal volt. Közben tört el belőle, persze, de hát én jobban vigyázok rá, azt hiszem, mint ahogy ő vigyázott. Lehet, hogy én is törtem el belőlük, huszonkét év alatt nem is esoda, főleg, hogy igen szeretek port törölni. Tényleg szeretek, még a mai napig is, csak ma már nincs annyi türelmem leszedni s visszarakni azt a sok mindent. A másik készlet, az kávés, az mai dolog, a másik lakásunk jut róla eszembe, hát az olyan kicsi volt, egyetlen szoba, hogy a tizenkét személyes étkezőt a padlásokon kellett tartanom."

Babák a rekamién

„Ezeket jobbára én kaptam gyári kollégáimtól, születésnapokra, ezeket a nagyobbakat. Volt még mellettük egy kicsi, olyan fekete pingvin is, nagyon szerettem. Egyszer csak felfedeztük, hogy nincs meg. Biztosan az a két **lévészerelő** vitte el, valamelyik közülük, akik a tavaly egyszer-kétszer nálunk jártak. Az a szélső ott, az külföldi baba, a Central áruházban vásároltam, voltak ott valami csehek, kínáltak a babát, az egyik elárúsító akarta megvenni, az szaladgált a kollégáihoz, hogy adjanak neki gyorsan ötven lejt, de nem kapott, én meg ott álltam résen, s akkor gyorsan megvettem én a babát. A kislányom csak ámult-bámult, hogy az övé lett. Most már kezd vigyázni is rájuk, egy-kettő leteszi őket, azt mondja különben nem lesznek szépek, mire ő megnő. Szeret írni, rajzolni, a Brassai Sámuel Liceumba szeretném adni, orvosnőnek vagy mérnöknek szeretném taníttatni. Igaz, hogy mérnöknek lenni nem mindig éri meg, mert kicsi a keresete és nagy a felelőssége. Ők is úgy szenvednek, mint a munkások, például tegnap a mi csoportunkban megbüntették a részlegvezetőt, mind a három főnököt megszankcionálták. Bár hát én azt nagyon szeretem, hogy egyszer-egyszer még a vezetőket is szankcionálják."

2×3 méteres plüssfalvédő

„Igazából én egy másikat szerettem volna, a *Szerájszöktetést*, az van mindenkinek, minden kollégának a munkahelyen, aztán nekem ezt hozták, nekem már csak ebből jutott. Ezerötszáz lejért kínálták, érdekesnek tartottam, s megvettem. Talán ezért is nem mozdul ki az ember a házból, látja, így ilyen helyen, ahol szépség van körülötte, mert jól érzi magát, és örömmel él itthon. Mert érzi azt, hogy vitte valamire. És hát mi a tizenhét esztendő alatt sokra vittük, sok mindent vásároltunk. Itt van például ez a plüssfalvédő, ezekkel a táncosokkal. Egy ilyesmi hosszú-hosszú éveig eltart, ez még talán az unokákat is megéri, megmarad nekik, s mégiscsak egy érték. Divatja is lett, minden házban van. És ha már húsz lej a paradicsom, akkor mégiscsak inkább ilyesmire költünk. Kiemeli a lakást, így tudjuk azt, hogy miért dolgoztunk, tudjuk azt, hogy a pénz nem ment el csak úgy a levegőbe. Itt van belőle ez a falvédő. Ilyesmiket vásárolunk, amit mindig tud az ember értékelni. Aranyat nem lehet vásárolni. Aranygyűrűt lehetett volna, de hát aranygyűrűt csak akkor vesz fel az ember — ahogy mondják —, mikor csirkehúst eszik. Csak akkor."

Fehér, horgolt asztalterítő

„Igen, ez horgolva van, nem, nem én csináltam, ezt is vásároltuk, én nem jutottam oda az életem során, hogy ilyen szép dolgokat tudjak készíteni. Nekem itthon örökösen a házimunka volt a program. Ezt egy volt egyetem tanár csinálta, nyugdíjas lett, a nyugdíj az kevéske volt, s akkor ő nekiállt ilyen terítőket horgolni. Persze, lehet, ha nyugdíjas leszek, én is nekifogok valami ilyesminek, de ez most egyelőre lehetetlen, nem lehet nyolc órát állni a szalag mellett a gyárban, emelgetni napközben az ötven kilós zsákokat, délután meg ilyen kis könnyű dolgokat horgolni idehaza. Az én kezeim nem arra valók. Zsibbadnak el. Van úgy, hogy reggel külön tornáztatnom kell minden ujjamat, hogy valamit megfoghassak velük. Ilyen ujjakkal nem lehet olyan kis könnyű dolgokat horgolni. Sokszor úgy elzsibbadnak, hogy akár le is lehetne vágni egyenként mindeniket. Nem is érzem, hogy azokkal vagyok-e, vagy anélkül. Pont kétezerben megyek nyugdíjba. Talán majd azután..."

Vázában két művirág

„Tíz éve állnak az asztalon, télen-nyáron. Két szál fehér kála. Nőnap ajándékként kaptam a fiamtól. Nem zavar engem, hogy ez csak művirág. Amikor van igazi is, becszem ezek mellé. Ha meg nincs más, ez is megteszi. A művirág is virág.”

Játékgongora és bakelittévé

„Ezeket is úgy ki kellett fogni, nem lehet csak úgy egyszerűen hozzájutni. Már régebben hallottam, hogy vannak ilyen játékok, illetve hát itt a szomszédunk vett egy ilyen kis tévét a gyerekének, s már akkor elhatároztuk, hogy veszünk mi is egy ilyet a kislánynak, ha sikerül. Még óvodás, nemrég töltötte az öt évet. Tetszett is neki, csak hát rá lehet unni hamar, mert nem tévé ez tulajdonképpen, csak tévé formájú persely, van hátul három gombja, azokat kell csavargatni, s bizonyos számkombinációra kinyílik. Tulajdonképpen azért vettük a gyereknek, hogy majd abban gyűjtjük neki a pénzt tavaszig, egy biciklire. Úgy tudja, hogy benne is van a pénz, ami eddig összegyűlt, de hát bizony azt már rég kivettük, egyébre kellett. A kis játékgongora az talán mégis hasznos, nevelő játék, lehet rajta pityegtetni, nagyon szereti is a kislányom, van hallása, az óvodában tanulták a hangjegyeket, el tudja énekelni azt, hogy do-re-mi-fa-sol-la-si-do. Mondom, ez hasznosabb játék, ezt is feltettük a szekrény tetejére. Tessék csak várni, törüljem le róla a port. Így van ez, hiába lakunk a tizedik emeleten, idáig is felszáll a por. Az igazság az, hogy olyan, tényleg öt éves gyereknek való játékot nemigen lehet kapni, s akkor már az ember inkább ilyesmiket vesz, amivel ritkán akar játszani a gyerek, s nyugodtan feltehetjük a szekrény tetejére. Ott legalább meg is őrződik. Mindenre nagyon vigyázunk, van neki még régebről is egy-két ilyen kínai játéka, azok is mind megvannak, tesszük el, hogy ha majd nagy lesz, legalább lássa, mi je van, ne legyen minden elromolva. Még a katona fiam játéka is megvannak, féltetéve a szekrény tetejére. Különbö a kolléganőimtől hallottam, hogy így kell csinálni, ők is megveszik a játékokat, s aztán elteszik, hogy mire megnő a gyerek, legyen mivel berendezni a szobáját. Hisz egy-egy dísz mindenik. A másik dolog meg az, hogy hiába kínai játék, meg lehetett venni, egy százasból a kettőt kiálltuk.”

Erdei tájkép, sátorral

„Egy bácsi festette, a porcelángyárban dolgozik, vagy tíz éve fest már nekünk, azt hiszem, most már mindenkinek van legalább egy-egy képe tőle. Tudja, ez úgy van, hogy egy-egy csoport összeáll társasra, s ahányan vannak, annyi képet rendelnek meg az öregnél. Ki milyet akar. Mi tizenöten társultunk, két képre álltunk össze, úgyhogy egyszerre harminc képet rendeltünk meg az öregnél. Erre az erdei tájra a piros sátrat én kértem, hogy odafesse, van nekünk egy olyan sátrum, azzal szoktunk menni nyaralni. S azt is én kértem, hogy az én tájképre fessen egy fiatal halászt is, ugyanis a férjem nagyon szeret halászni. A hal az jól sikerült, nem mondom, de embert nem nagyon tud az öreg rajzolni. Én annyit gyönyörködtem benne, amikor hazahoztam, hogy azt el sem lehet mondani. Odaát, a kicsi szobában egy kastélyos kép van. Azt egy téli képen láttuk, s onnan kértük át a mienkre. A többi, ami azon volt, madáretető meg ilyesmi, az nem tetszett.”

Sárgaréz plakett a falon

„Valamelyik havertől kaptuk, nem tudom, honnan szerezte, biztosan vásárolta, nem kérte meg tőle, nem is tudjuk biztosan, kitől kaptuk. Úgy hozta valaki, egy születésnapra. Nagyon sokan voltak. Az ajándékokat nem bontottuk ki, csak miután elmentek. Meg szoktuk tartani a születésnapot, már úgy értem, általában készülünk rá, de ha hétköznapra esik, akkor nem nagyon jönnek. Italfélet, borfélet mi ajándékba nem veszünk, nem viszünk. Egyebet igen. Ha olyan ajándék lett volna, hogy nem tetszik, hát akkor is felkerült volna a falra, csak másfelé került volna, nem ide a szobába. Olyan, hogy gondolkozzam róla, hogy mit ábrázol, mi van rajta, nem nagyon volt. Valami római vagy dák katonák. Tudja, hogy van: néha tíz percet is alig ülök a szobában egy nap. Nem gondolkoztam azon, hogy mi van rajta. Csak ülök és nézem.”

2×3-as zöld-barna csíkos szőnyeg

„Azóta van meg, mióta ideköltöttünk. A régi lakásban olyan kicsi szobánk volt, hogy a szőnyeg nagy részét a bútorok alá kellett volna bedugdosni. Így aztán szőnyeg csak az új lakással került hozzánk. Egy-egy új szőnyeg minden szobába. Ezzel is szerencsém volt, úgy látszik, ilyesmikben mindig szerencsések vagyunk, két ilyen darab volt az üzletben összesen, akkor hozták, fogta-fogosgatta mindenki, egyiket is, másikat is, aztán én hirtelen rávágtam erre, hogy veszem, csinálták is a bont rögtön, megvan a papírja még most is, hát mondom, szerencsém volt, hogy éppen ezt vettem, mert a másikat egy hét múlva már vitte is vissza a bácsika, aki megvette, mert az első porszívózás valósággal kilyuggatta a szőnyeget, a szálak egyharmada kihullott belőle. Buklé, perzsabuklé, vagy hogy is írta a papíron. Szerettünk volna mi, persze, valami különlegesebbet. Huszonötezer lej. Hát annyi honnan legyen egy szőnyegre? Majd ha megöregedtünk, akkorra talán vehetünk olyasmit, akkorra talán már mindenből az lesz, amit szeretünk. Különbön amikor ezt vettük, én éppen éjszakás voltam, talán ezzel volt szerencsém, a gyárból kijövet egyenesen mentem az üzletkebe, szőnyeget keresni. S így kaptam.“

Szobai villanymelegítő

„Muszáj volt megvennünk, a kalorifer nem melegíti ki a lakást. Persze, csak olyankor használjuk, ha itt vagyunk, együtt a nagy szobában. Az a jó benne, hogy ventilátoros, kifújja a meleg levegőt magából. Meg az, hogy a színe talál a szőnyeghez és a bútorhuzathoz. Drágának drága volt, nem mondom, ötszáz lej körül, meg aztán nem is lehetett kapni, csak úgy szerezte valaki nekem. Kávédarálót sem lehetett kapni. Azt is egy falusi rokonunk szerezte nekünk.“

Madárhinta a csilláron

„Amikor celofánt lehetett kapni ősszel, a bódéknál, akkor vettem. A régebbiek azok jobbak voltak, ott a madaraknak volt tolla is, és ahogy a meleg levegő ide-oda áramlott a szobában, a madarak rögtön mozdultak előre-hátra a hintákon. Ezek nem mozognak. Egybe vannak öntve a szárnyukkal. Valami papagájfélék, annak néznek ki. Nem mozog egy se.“

(Ősz-Tóth Sándor és felesége, Ilona, Móricz Zsigmond utca 55. szám alatti lakosok, az egyetlen henger alakú kolozsvári tömbház tizedik emeletének lakói. A férj 42 éves, az asszony 41. A férfi vegyi operatőr a Farmecnél, az asszony préselő-nő a Carbochimban.)

Kenéz Ferenc



Nagy Enikő: Látomás